Uroš Brežan
državni svetnik

Tolmin, 10. junij 2013

Gospod
Mitja Bervar
predsednik Državnega sveta

Zadeva: Svetniška pobuda za izboljšanje izvajanja čezmejnih programov med Slovenijo in Italijo ter Slovenijo in Avstrijo v novi finančni perspektivi 2014 – 2020

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) predlagam, da Državni svet podpre in naslovi na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo naslednjo

p o b u d o:

Pri snovanju prihodnjega čezmejnega programa med Slovenijo in Italijo naj država Slovenija zasleduje cilj zmanjšanja in uravnoteženja upravičenega območja.

V čezmejni program med Slovenijo in Avstrijo naj se v nastajajoči program med upravičene regije vključi tudi Severna Primorska oziroma Goriška statistična regija.

Obrazložitev:

V okviru razprav o prihodnji finančni perspektivi EU je Evropsko teritorialno sodelovanje - Cilj 3, v okviru katerega so najpomembnejši čezmejni programi, velikokrat zapostavljen. V sedanji finančni perspektivi je na evropski ravni za to bilo namenjenih »le« 2,52 % vseh kohezijskih sredstev oziroma 7,75 milijarde evrov, vendar je treba poudariti, da je zaradi svoje geografske majhnosti skoraj celotna Slovenija obmejna in tako sodeluje kar v petih čezmejnih programih z Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško in Jadranskem čezmejnem programu IPA. Ti programi, predvsem za obmejne kraje, inštitucije, podjetja in civilno družbene organizacije, pomenijo razvojno priložnost in spodbudo in je zato pomembno, da so zastavljeni, vodeni in izvajani čim bolj po meri obmejnega območja.

V okviru čezmejnega programa med Slovenijo in Italijo je prihajalo v aktualni finančni perspektivi do težav in zamud v pripravi, vodenju in izvajanju programa. Tako denimo na programu ni bil izveden razpis za male projekte, ki je predviden v Operativnem programu, saj je za to zmanjkalo časa. Zamude pri izvajanju programa bodo zelo verjetno pomenile, da del sredstev, ki je bil programu namenjen, ne bo izkoriščen, kar bi bilo za obmejno območje v sedanji gospodarski in finančni krizi velika škoda. Menim, da je eden od temeljnih razlogov za sedanje stanje preveliko in neuravnoteženo - nefunkcionalno - upravičeno območje programa. Sedanje

upravičeno območje pokriva kar 5,5 milijonov prebivalcev na 30.000 km^2, od tega na slovenski strani Severno in Južno Primorsko, Gorenjsko ter Osrednjeslovensko in Notranjsko-Kraško statistično regijo. Tako po številu prebivalcev, površini, številu inštitucij kot tudi po gospodarski moči je slovensko območje v primerjavi z italijanskim bistveno manjše. Posledično je bilo zelo težavno zastopati interese slovenske strani, predvsem pa interese neposrednega obmejnega območja, ki naj bi mu bil ta program v prvi vrsti namenjen, saj smo se na drugi strani soočili z interesi večjih deželnih oblasti, ki zasledujejo bistveno širše interese. Menim, da bi zmanjšanje in uravnoteženje upravičenega območja prineslo lažje snovanje, vodenje in izvajanje programa ter predvsem odločanje o projektih "po meri" ljudi, ki živimo ob mejah.

Že večkrat je bila ob srečanjih s predstavniki Vlade in pristojnimi ministrstvi javno izrečena pobuda, da naj se v naslednji čezmejni program med Slovenijo in Avstrijo med upravičena območja vključi tudi Severna Primorska oziroma Goriška statistična regija. V naši regiji je sodelovanje z avstrijskimi občinami in drugimi inštitucijami zelo intenzivno, še večji pa je potencial, ki ga vidimo v povezovanju. Naj omenim le nekaj izstopajočih primerov: medtem ko ima del območja Triglavskega narodnega parka možnost sodelovati v programu, ga primorski del parka nima; Občina Idrija je v letu 2011 dobila naziv Alpsko mesto leta in s tem veliko povezav in kontaktov, ki bi jih v okviru čezmejnega programa lahko izkoristila; čez Gornje Posočje poteka na novo zasnovana in zelo promovirana pešpot Alpe Adria trail, ki avstrijsko Koroško povezuje z Jadranskim morjem in predstavlja velik turističen in povezovalen potencial, občini Tolmin in Beljak snujeta projekt pobratenja, itd. Razširitev upravičenega čezmejnega območja programa Slovenija - Avstrija bi za te in številne druge pobude pomenila predvsem dodatno in nujno potrebno spodbudo za uresničitev skupnih ciljev.

Državni svetnik
Uroš Brežan, l.r.